

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบงาน
กิจการนักเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลอง จังหวัดเชียงราย มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

การคัดกรองนักเรียนเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน
เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ หรือแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด การคัดกรอง
นักเรียนนั้นเป็นกระบวนการแรกที่ครูที่ปรึกษาทุกคนจะต้องดำเนินการ สิ่งที่จะทำให้ครูที่ปรึกษา
สามารถคัดกรองนักเรียนได้ถูกกลุ่ม ต้องเริ่มจากการทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อที่จะ
ทราบความเป็นมาเป็นไปของนักเรียน ได้สังเกตเห็นความเสี่ยง พฤติกรรม รวมทั้งยังสามารถนำ
คำตอบที่ได้มาเป็นข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้

สำหรับการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นมีกระบวนการทำงานอยู่ 3 ขั้นตอน
ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา : 2547)

2.1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นขั้นตอนแรกที่ครูที่ปรึกษาจะต้องดำเนินการ
โดยขั้นตอน แสดงกระบวนการและเครื่องมือที่ใช้แสดงดังตาราง 2.1

ตาราง 2.1 กระบวนการและเครื่องมือที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ศึกษาข้อมูลจากการใช้	
1.1 ด้านความสามารถ	1) ระเบียบสะสม	1) ระเบียบสะสม -
1) การเรียน	2) แบบประเมินพฤติกรรม	2) แบบประเมินความฉลาด
2) ความสามารถอื่น ๆ	เด็ก(SDQ)	ทางอารมณ์ (E.Q.)
1.2 ด้านสุขภาพ	3) อื่น ๆ เช่น	3) อื่น ๆ เช่น
1) ร่างกาย	- แบบประเมินความฉลาด	-แบบสัมภาษณ์นักเรียน
2) จิตใจ/พฤติกรรม	ทางอารมณ์(E.Q.)	

ตาราง 2.1 กระบวนการและเครื่องมือที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
1.3 ด้านครอบครัว 1) เศรษฐกิจ 2) การคุ้มครองนักเรียน 1.4 ด้านอื่น ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์นักเรียน - แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - แบบเยี่ยมบ้านนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - แบบการเยี่ยมบ้านนักเรียน - แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและการเยี่ยมบ้านนักเรียน - แบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง

2.1.2 การคัดกรองนักเรียน เป็นกระบวนการหลังจากที่ครูได้รู้จักข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้ว โดยจะแยกนักเรียนที่รับผิดชอบออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา แสดงกระบวนการและเครื่องมือดังตาราง 2.2

ตาราง 2.2 กระบวนการและเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
2. การคัดกรองนักเรียน 2.1 กลุ่มปกติ 2.2 กลุ่มเสี่ยง 2.3 กลุ่มมีปัญหา	ดำเนินการต่อไปนี้ 1)วิเคราะห์ข้อมูลจาก 1.1 ระเบียบสะสม 1.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) 1.3 คัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน	1) เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน 2) แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียน 3) แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน

2.1.3 การส่งเสริมพัฒนาหรือการส่งต่อนักเรียน ซึ่งมีอยู่ 2 ทางเลือก คือ

- ภายในสถานศึกษา
- หน่วยงานภายนอก ซึ่งแสดงกระบวนการทำงานและเครื่องมือ ดังตาราง 2.3

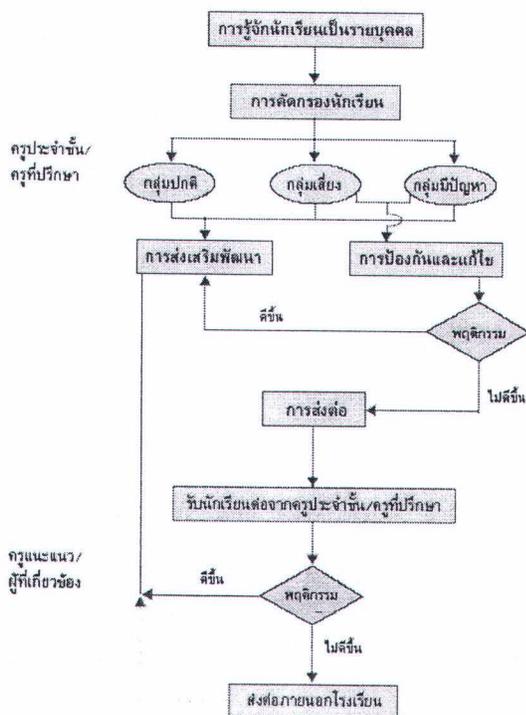
ตาราง 2.3 กระบวนการและเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. การส่งเสริมนักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	<p>ดำเนินการต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดกิจกรรมโฮมรูม 2) จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 3) จัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูพิจารณาว่าเหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1) แนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียน 2) แนวทางการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 3) แบบบันทึก/สรุปประเมินผลการดำเนินกิจกรรม <ul style="list-style-type: none"> - โฮมรูม - ประชุมผู้ปกครอง - อื่น ๆ
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา (จำเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา)	<p>ดำเนินการต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ให้การปรึกษาเบื้องต้น 2) ประสานกับครูและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา <ol style="list-style-type: none"> 2.1 กิจกรรมในห้องเรียน 2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2.3 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 2.4 กิจกรรมซ่อมเสริม 2.5 กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 2) แบบบันทึกการสรุปการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) แบบบันทึกรายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตาราง 2.3 กระบวนการและเครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมนักเรียน (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
5. การส่งต่อ 5.1 ส่งต่อภายใน 5.2 ส่งต่อภายนอก	ดำเนินการดังนี้ 1) การส่งต่อภายใน ให้จัดทำบันทึกการส่งนักเรียนไปยังครูที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา ครูพยาบาล เป็นต้น 2) การส่งต่อภายนอก ให้จัดทำบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก โดยครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครองดำเนินการ	1) แบบบันทึกการส่งต่อของโรงเรียน 2) แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

ซึ่งการดำเนินงานตามขั้นตอนการคัดแยกนักเรียนข้างต้นแสดงดังรูป 2.1

รูป 2.1 การดำเนินงานคัดกรองนักเรียน

การดำเนินการคัดกรองนักเรียนนั้นมีอยู่หลายวิธีการในการคัดกรอง ซึ่งถ้าหากต้องการผลการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพก็ต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกด้าน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น จำแนกข้อมูลไว้ 7 ด้านดังนี้

- 1) ด้านความสามารถด้านการเรียน
- 2) ด้านสุขภาพ
- 3) ด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ
- 4) ด้านสารเสพติด
- 5) ด้านพฤติกรรมทางเพศ
- 6) ด้านพฤติกรรมเอดส์
- 7) ด้านอื่นๆ

ข้อมูลแต่ละด้านสามารถนำมากำหนดตัวบ่งชี้พฤติกรรมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองแต่ละกลุ่มตามลำดับ รายละเอียดเกณฑ์การคัดกรองด้านความสามารถด้านการเรียน แสดงดังตาราง 2.4

ตาราง 2.4 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านความสามารถด้านการเรียน

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
1.1 ด้าน ความสามารถ	- ผลการเรียนเฉลี่ย 2.00 ขึ้น ไป - ไม่มี ร 0 มส มผ ทุกวิชา - ขาดเรียนในวิชาต่างๆ ไม่ เกิน 3 ครั้งใน 1 วิชา	- ผลการเรียนตั้งแต่ 1.50 ถึง 2.00 - มี 0 ร มส มผ 1 วิชา ใน 1 ภาคเรียน/ปี - ขาดเรียนในวิชาต่างๆ 3 – 5 ครั้งต่อ 1 วิชา	- ผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 - มี 0 ร มส มผ มากกว่า 1 วิชาใน 1 ภาคเรียน/ปี - ขาดเรียนในวิชาต่างๆ มากกว่า 5 ครั้งต่อ 1 วิชา

หมายเหตุ “ร” หมายถึง รอกการตัดสินใจผลการเรียน “0” หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
“มส” หมายถึง ไม่มีสิทธิ์สอบ “มผ” หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ตาราง 2.4 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านความสามารถด้านการเรียน (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
1.1 ด้าน ความสามารถ	<ul style="list-style-type: none"> - อ่านหนังสือได้คล่องตามเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้น - เขียนหนังสือได้คล่องตามเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้น - มาเรียนสม่ำเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - อ่านหนังสือไม่คล่องตามเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้น - เขียนหนังสือไม่คล่องตามเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้น - ขาดเรียน 3 ครั้ง/เดือน - มาสายมากกว่า 5 ครั้ง แต่ไม่เกิน 10 ครั้ง ใน 1 ภาคเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - อ่านหนังสือไม่ออกตามเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้น - เขียนหนังสือไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้น - ขาดเรียนเกิน 3 ครั้ง/เดือน - มาสายเกิน 10 ครั้งใน 1 ภาคเรียน

รายละเอียดเกณฑ์การคัดกรองด้านสุขภาพ แสดงดังตาราง 2.5

ตาราง 2.5 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านความสามารถสุขภาพ

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
2.1 ร่างกาย	<ul style="list-style-type: none"> - มีอายุน้ำหนักและส่วนสูงสัมพันธ์กัน - มีร่างกายแข็งแรง - ไม่มีโรคประจำตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - มีน้ำหนักส่วนสูงไม่สัมพันธ์กับอายุ - เจ็บป่วยบ่อย ๆ - ร่างกายไม่แข็งแรง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีโรคประจำตัว - มีความพิการทางกายหรือบกพร่องทางด้านการได้ยิน การฟัง การมองเห็น หรืออื่น ๆ

ตาราง 2.5 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านความสามารถสุขภาพ (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
2.2 จิตและพฤติกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - มีอารมณ์ปกติ - มีความประพฤติเรียบร้อยตามเกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน - มีบุคลิกภาพดีและมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีอารมณ์แปรปรวนก้าวร้าวเป็นบางครั้ง - มีความประพฤติไม่เป็นไปตามเกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนในบางครั้ง - ชอบเก็บตัว มีปัญหาทางสัมพันธภาพด้านสังคมเป็นบางครั้ง - มีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งเป็นบางครั้ง - มีปัญหาด้านบุคลิกภาพดีและความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นบางครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีอารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว - มีความประพฤติไม่เป็นไปตามเกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนเป็นประจำ - เก็บตัว มีพฤติกรรมไม่ยุ่งเกี่ยวกับสังคม - สมาธิสั้น พฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง - มีปัญหาด้านบุคลิกภาพและสัมพันธ์กับผู้อื่น

รายละเอียดเกณฑ์การคัดกรองด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ แสดงดังตาราง 2.6

ตาราง 2.6 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
3.1 ด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - ครอบครัวมีรายได้ที่พอเพียงในการเลี้ยงครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ของครอบครัวต่ำกว่า 20,000 บาท/ปี - บิดา มารดา ตกงาน - มีหนี้สินในระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/ปี - บิดา มารดา ตกงาน - ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน - มีหนี้สินทั้งในและนอกระบบ
3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกในครอบครัว - นักเรียนมีครอบครัวที่อบอุ่น - ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนที่ดี ไม่มีแหล่งมั่วสุ่มหรือแหล่งอันตราย 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียน อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกันหรือสมรสใหม่ - นักเรียนมีครอบครัวที่บิดา มารดา เสียชีวิต - มีบุคคลในครอบครัวติดสารเสพติดหรือการพนัน - อยู่หอพัก - มีบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วยด้วยโรครุนแรงหรือเรื้อรัง - อาศัยอยู่กับญาติหรือบุคคลอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียน ไม่มีผู้ดูแล - มีการขัดแย้งและใช้ความรุนแรงในครอบครัว - มีการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

รายละเอียดเกณฑ์การคัดกรองด้านสารเสพติด แสดงดังตาราง 2.7

ตาราง 2.7 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านสารเสพติด

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
4.1 ด้านสารเสพติด	- ไม่ใช่สารเสพติด	- มีพฤติกรรมลองเสพสารเสพติด เช่น บุหรี่ สุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารระเหยเป็นบางครั้ง - อาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมใกล้แหล่งบันเทิง	- ติดสารเสพติด เช่น บุหรี่ สุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดอื่น ๆ

รายละเอียดเกณฑ์การคัดกรองด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน แสดงดังตาราง 2.8

ตาราง 2.8 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
5.1 พฤติกรรมทางเพศ	- นักเรียนปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศได้เหมาะสมกับวัย	- มีพฤติกรรมหมกหมุนสื่อลามก - มีพฤติกรรมด้านการแต่งกายไม่เหมาะสม - มีพฤติกรรมการพบปะเพื่อนต่างเพศไม่เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ - มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ทอม ตุ๊ด เป็นต้น	- ครอบครอง จำหน่าย แจกสื่อลามก - มีพฤติกรรมชอบเที่ยวและประพฤติตนไม่เหมาะสม - จับคู่กับเพื่อนต่างเพศหรือเพศเดียวกันโดยแยกกลุ่มอยู่ด้วยกันสองต่อสองบ่อยครั้ง - มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

รายละเอียดเกณฑ์การคัดกรองด้านเอดส์ แสดงดังตาราง 2.9

ตาราง 2.9 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านเอดส์

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
6.1 ด้านเอดส์	- นักเรียนปลอดภัยจากเชื้อ HIV	- มีบุคคลในครอบครัว ติดเชื้อ HIV	- เด็กติดเชื้อ HIV

รายละเอียดเกณฑ์การคัดกรองด้านอื่น ๆ แสดงดังตาราง 2.10

ตาราง 2.10 ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นเกณฑ์คัดกรองด้านอื่น ๆ

ข้อมูลนักเรียน	กลุ่มปกติ	กลุ่มเสี่ยง	กลุ่มปัญหา
7.1 การทะเลาะวิวาท	- นักเรียนไม่มีเหตุทะเลาะวิวาท	- มีเหตุทะเลาะวิวาท 2 ครั้ง/ภาคเรียน	- มีเหตุทะเลาะวิวาทมากกว่า 2 ครั้ง
7.2 เกม	- ไม่เคยหนีเรียนไปเล่นเกม	- หนีโรงเรียนไปเล่นเกม 2 ครั้ง	- หนีโรงเรียนไปเล่นเกมมากกว่า 2 ครั้ง
7.3 การพนัน	- ไม่เคยมีพฤติกรรมเล่นการพนัน	- เล่นการพนัน 2 ครั้ง	- เล่นการพนันมากกว่า 2 ครั้ง
7.4 ลักขโมย	- ไม่เคยมีพฤติกรรมลักขโมย	- มีพฤติกรรมลักขโมย 1 ครั้ง	- มีพฤติกรรมลักขโมยมากกว่า 1 ครั้ง

จากเกณฑ์การคัดแยกข้างต้นครูที่ปรึกษาสามารถใช้แบบเก็บข้อมูลได้อย่างหลากหลาย แต่ที่เป็นที่นิยมและสามารถคัดกรองนักเรียนได้ผลเป็นที่ยอมรับคือใช้แบบประเมินตนเอง (SDQ) ซึ่งมีคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบจำนวน 25 ข้อ ให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ได้ประเมินนักเรียน แต่แบบประเมินดังกล่าวจะเหมาะกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งจะมีความพร้อมและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ อีกทั้งต้องอยู่ในกลุ่มที่ไม่มีปัญหาเรื่องของภาษาที่

ใช้ในการสื่อสาร แต่ด้วยสภาพของพื้นที่จึงแบ่งการประเมินออกเป็น 2 แบบ คือใช้เกณฑ์ข้างต้นในการประเมินพฤติกรรมนักเรียนและใช้การตอบแบบคัดกรองพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล(SDQ) มาประกอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะทำได้ผลการประเมินที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ที่เลือกใช้วิธีการประเมินดังกล่าวเนื่องจากการประเมินทางหน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้ระบุเครื่องมือที่ใช้ แต่หน่วยงานส่วนใหญ่จะใช้แบบประเมินตนเอง (SDQ) ซึ่งไม่เหมาะกับสภาพของพื้นที่ และได้ผลการประเมินที่ไม่ครอบคลุม จึงได้เพิ่มประเมินเพื่อสามารถให้ได้ผลการประเมินที่ถูกต้องแม่นยำ

สำหรับการประเมินนั้นก็ใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ข้างต้นเป็นค่ากลาง ซึ่งแต่ละโรงเรียนสามารถปรับเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ตามบริบทของโรงเรียน และใช้ผลการประเมินตามแบบประเมินตนเอง (SDQ) เป็นส่วนหนึ่งของแบบประเมินหลัก ซึ่งสิ่งที่จำเป็นต้องกรอกก็คือข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า สำหรับแบบการประเมินตามแบบประเมินตนเอง (SDQ) มีหัวข้อประเมินดังนี้

- 1) ห่วงใยความรู้สึกคนอื่น
- 2) อยู่ไม่นิ่ง นิ่งนิ่ง ๆ ไม่ได้
- 3) มักจะบ่นว่าปวดศีรษะ ปวดท้อง หรือไม่สบาย
- 4) เต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน (ขนม, ของเล่น, ดินสอ เป็นต้น)
- 5) มักจะอาละวาด หรือโมโหร้าย
- 6) ค่อนข้างแยกตัว ชอบเล่นคนเดียว
- 7) เชื่อฟัง มักจะทำตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ
- 8) กังวลใจหลายเรื่อง ดูวิตกกังวลเสมอ
- 9) เป็นที่ฟังได้เวลาที่คนอื่นเสียใจ อารมณ์ไม่ดี หรือไม่สบายใจ
- 10) อยู่ไม่สุข วุ่นวายอย่างมาก
- 11) มีเพื่อนสนิท
- 12) มักมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับเด็กอื่น หรือรังแกเด็กอื่น
- 13) ดูไม่มีความสุข ท้อแท้ ร้องไห้บ่อย
- 14) เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน

- 15) วอกแวกง่าย สมาธิสั้น
- 16) เครียด ไม่ยอมห่างเวลาอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
- 17) ใจดีกับเด็กที่เล็กกว่า
- 18) ชอบโกหก หรือขี้โก่ง
- 19) ถูกเด็กคนอื่นล้อเลียนหรือรังแก
- 20) ชอบอาสาช่วยเหลือคนอื่น (พ่อแม่, ครู, เด็กคนอื่น)
- 21) คิดก่อนทำ
- 22) ขโมยของที่บ้าน ที่โรงเรียน หรือที่อื่น
- 23) เข้ากับผู้ใหญ่ได้ดีกว่าเด็กวัยเดียวกัน
- 24) ขี้กลัว รู้สึกหวาดกลัวได้ง่าย
- 25) ทำงานได้จนเสร็จ มีความตั้งใจในการทำงาน

หลังจากการประเมินครบทั้ง 3 กลุ่มแล้วจึงนำผลการประเมินมาหาค่าเฉลี่ยและคัดแยกออกมาเป็น 3 กลุ่ม คือ ปกติ เสี่ยง และมีปัญหา โดยการให้คะแนนแต่ละข้อมีระดับคะแนนและกลุ่มที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตาราง 2.11 การประเมินผลด้านอารมณ์

ข้อ	รายการประเมิน	ไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง
3	มักจะบ่นว่าปวดหัว	0	1	2
8	กังวลใจหลายเรื่อง ดูกังวลเสมอ	0	1	2
13	ดูไม่มีความสุข ท้อแท้	0	1	2
16	เครียด ไม่ยอมห่างเวลาอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	0	1	2
24	ขี้กลัว รู้สึกหวาดกลัวได้ง่าย	0	1	2

0 - 5

6 - 10

รวมคะแนน.....จัดอยู่ในกลุ่ม ปกติ เสี่ยง/มีปัญหา

ตาราง 2.12 การประเมินผลด้านความประพฤติเกร

ข้อ	รายการประเมิน	ไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง
5	มักจะอาละวาดหรือโมโหง่าย	0	1	2
7	เชื่อฟัง มักจะทำตามผู้ใหญ่ต้องการ	2	1	0
12	มักจะมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับเด็กอื่นหรือรังแกเด็กอื่น	0	1	2
18	ชอบโกหกหรือขี้โกง	0	1	2
22	ขโมยของของที่บ้าน ที่โรงเรียนหรือที่อื่น	0	1	2

0 - 4

5 - 10

รวมคะแนน.....จัดอยู่ในกลุ่ม ปกติ เสี่ยง/มีปัญหา

ตาราง 2.13 การประเมินผลด้านพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง สมาธิสั้น

ข้อ	รายการประเมิน	ไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง
2	อยู่ไม่นิ่ง นั่งนิ่งๆไม่ได้	0	1	2
10	อยู่ไม่สุข วุ่นวายอย่างมาก	0	1	2
15	วอกแวกง่าย สมาธิสั้น	0	1	2
21	คิดก่อนทำ	2	1	0
25	ทำงานได้จนเสร็จ มีความตั้งใจในการทำงาน	2	1	0

0 - 5

6 - 10

รวมคะแนน.....จัดอยู่ในกลุ่ม ปกติ เสี่ยง/มีปัญหา

ตาราง 2.14 การประเมินผลด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

ข้อ	รายการประเมิน	ไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง
6	ค่อนข้างแยกตัว ชอบเล่นคนเดียว	0	1	2
11	มีเพื่อนสนิท	2	1	0
14	เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน	2	1	0
19	ถูกรังแกโดยคนอื่นล้อเลียนหรือรังแก	0	1	2
23	เข้ากับผู้ใหญ่ได้ดีกว่าเด็กวัยเดียวกัน	0	1	2

0 - 3

4 - 10

รวมคะแนน.....จัดอยู่ในกลุ่ม ปกติ เสี่ยง/มีปัญหา

ตาราง 2.15 การประเมินผลด้านสัมพันธภาพทางสังคม

ข้อ	รายการประเมิน	ไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง
1	ห่วงใยความรู้สึกของผู้อื่น	0	1	2
4	เต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน (ขนม ของเล่น ดินสอ เป็นต้น)	0	1	2
9	เป็นที่ฟังได้เวลาที่คนอื่นเสียใจ อารมณ์ไม่ดี หรือไม่สบายใจ	0	1	2
17	ใจดีกับเด็กที่เล็กกว่า	0	1	2
20	ชอบอาสาช่วยเหลือผู้อื่น (พ่อแม่ ครู เด็กคนอื่น)	0	1	2

4 - 10

0 - 3

รวมคะแนน.....จัดอยู่ในกลุ่ม มีจุดแข็ง ไม่มีจุดแข็ง

ตาราง 2.16 สรุปการให้คะแนนและการแปลผลในภาพรวม (นักเรียนประเมินตนเอง)

รายการประเมิน	ปกติ	เสี่ยง / มีปัญหา
คะแนนรวมพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (จากคะแนนรวมพฤติกรรม 4 ด้าน)	0 - 16	17 - 40
คะแนนรวมพฤติกรรมแต่ละด้าน		
1. คะแนนพฤติกรรมด้านอารมณ์	0 - 5	6 - 10
2. คะแนนพฤติกรรมเกร / ความประพฤติ	0 - 4	5 - 10
3. คะแนนพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง / สมาธิสั้น	0 - 5	6 - 10
4. คะแนนพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	0 - 3	4 - 10
5. คะแนนพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ภาพทางสังคม (คะแนนจุดแข็ง)	4 - 10 เป็นจุดแข็ง	ต่ำกว่า 3 ไม่มีจุดแข็ง

ด้านหลัง

ประเมินว่ามีความเรื้อรัง ส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบตัวเด็ก มีผลต่อความสัมพันธ์ภาพทางสังคมและชีวิตประจำวันของเด็กหรือไม่

ในการประเมินว่าตัวเองมีปัญหาด้านอารมณ์ ด้านสมาธิ ด้านพฤติกรรม หรือความสัมพันธ์กับเพื่อน

ถ้าตอบว่า “ไม่” ไม่ต้องคิดคะแนนข้อต่อไป

ถ้าตอบว่า “ใช่” ให้พิจารณาแบบประเมินในหัวข้อต่อไปนี้

- ปัญหานี้ทำให้รู้สึกไม่สบายใจหรือไม่
- ปัญหานี้รบกวนชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ หรือไม่

ใน 2 หัวข้อข้างต้น มีเกณฑ์การให้คะแนนตามการตอบของนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม่เลย เล็กน้อย ค่อนข้างมาก หรือมาก โดยระดับคะแนนที่ให้แต่ละระดับที่นักเรียนเลือกแสดงดังตาราง 2.17

ตาราง 2.17 สรุปการให้คะแนนประเมินพฤติกรรมปัญหาของนักเรียน

ข้อความ	ไม่เคย	เล็กน้อย	ค่อนข้างมาก	มาก
ปัญหานี้ทำให้รู้สึกไม่สบายใจ	0	0	1	2
ปัญหานี้รบกวนชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ				
● ความเป็นอยู่ที่บ้าน	0	0	1	2
● การคบเพื่อน	0	0	1	2
● การเรียนในห้องเรียน	0	0	1	2
● กิจกรรมยามว่าง	0	0	1	2

สรุปการแปลผลด้านหลัง

คะแนนรวม	0	คะแนน	=	ปกติ
คะแนนรวม	1	คะแนนขึ้นไป	=	เสี่ยง / มีปัญหา

ตาราง 2.18 สรุปการให้คะแนนและการแปลผลในภาพรวม (ฉบับครูประเมินนักเรียน)

รายการประเมิน	ปกติ	เสี่ยง / มีปัญหา
คะแนนรวมพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (จากคะแนนรวมพฤติกรรม 4 ด้าน)	0 - 15	16 - 40
คะแนนรวมพฤติกรรมแต่ละด้าน		
1. คะแนนพฤติกรรมด้านอารมณ์	0 - 3	4 - 10
2. คะแนนพฤติกรรมเกร / ความประพฤติ	0 - 3	4 - 10
3. คะแนนพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง / สมาธิสั้น	0 - 5	6 - 10
4. คะแนนพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	0 - 5	6 - 10
5. คะแนนพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (คะแนนจุดแข็ง)	4 - 10 เป็นจุดแข็ง	ต่ำกว่า 3 ไม่มีจุดแข็ง

ตาราง 2.19 สรุปการให้คะแนนและการแปลผลในภาพรวม (ฉบับผู้ปกครองประเมินนักเรียน)

รายการประเมิน	ปกติ	เล็ยง / มีปัญหา
คะแนนรวมพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (จากคะแนนรวมพฤติกรรม 4 ด้าน)	0 - 15	16 - 40
คะแนนรวมพฤติกรรมแต่ละด้าน		
1. คะแนนพฤติกรรมด้านอารมณ์	0 - 4	5 - 10
2. คะแนนพฤติกรรมเกร / ความประพฤติ	0 - 3	4 - 10
3. คะแนนพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง / สมาธิสั้น	0 - 5	6 - 10
4. คะแนนพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	0 - 3	4 - 10
5. คะแนนพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (คะแนนจุดแข็ง)	5 - 10 เป็นจุดแข็ง	ต่ำกว่า 4 ไม่มีจุดแข็ง

ระบบคัดกรองนักเรียนถือเป็นระบบที่สำคัญที่สุดของการให้การช่วยเหลือนักเรียน เพราะจะทำให้ครูรู้จักนักเรียน และสามารถส่งเสริมระบบงานกิจการนักเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา คือ ให้เด็กเป็นคนดี เก่ง มีความสุข และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติ

การดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนนั้นมีขอบเขตอยู่ที่การควบคุมดูแลนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่โรงเรียนต้องการ ได้รับการส่งเสริมและช่วยเหลือตรงตามความสามารถและความต้องการของนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) งานสำมะโนประชากรวัยเรียน
- 2) งานทะเบียนนักเรียน
- 3) งานทุนการศึกษา
- 4) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 5) งานวินัยนักเรียน
- 6) งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 7) งานส่งเสริมประชาธิปไตย

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญธิป ภคสกุลวงศ์(2548) ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วีรณัฐสุขวิทยา) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ตัวแทน ผู้ปกครอง และสถานักเรียน

จากการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลระบบดูแลเหลือนักเรียนในระดับประถมศึกษา

โยบ เทพดวงแก้ว(2550) ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาระบบฐานข้อมูล สำหรับการบริหารจัดการคะแนนความประพฤตินักเรียนของฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนรังษีวิทยา จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการคะแนนความประพฤติของนักเรียน โดยใช้โปรแกรมวิซวลเบสิก 6.0 และใช้โปรแกรมเอส คิว แอล 2000 เซิร์ฟเวอร์ในการบริหารจัดการฐานข้อมูล

จากการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการคะแนนความประพฤตินักเรียน รูปแบบการออกแบบหน้าจอ ระบบงาน และการออกแบบฐานข้อมูลของระบบ

วิฑูร สมพงษ์ (2547) ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนห้างฉัตรวิทยา จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ใช้ออกเป็น 5 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ดูแลระบบ ครูที่ปรึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง ระบบสามารถค้นหาประวัติทะเบียน นักเรียน ผลการเรียนของนักเรียน ออกรายงานภาพรวมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือในแต่ละระดับชั้น แต่ละปีการศึกษา โดยใช้ฐานข้อมูลของแต่ละฝ่ายมาประกอบกัน ระบบสามารถทำงานได้จริง มีความสะดวกและช่วยลดขั้นตอนในการทำงานของครูที่ปรึกษาได้

มีข้อเสนอแนะในการจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน จัดอบรมเกี่ยวกับการใช้งาน อินเทอร์เน็ตให้กับผู้ปกครอง มีการตรวจสอบข้อมูลของฐานข้อมูลกลางให้ถูกต้องก่อนนำเข้า ข้อมูล ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของการดำเนินงาน ให้มีรูปถ่ายของนักเรียน เก็บผลการประมวลผลข้อมูลในรูปแบบตารางฐานข้อมูลเพื่อให้การประมวลผลเร็วขึ้น ปรับการประมวลผลให้เป็นรูปแบบร้อยละ และการออกรายงานจัดทำข้อมูลให้สามารถจัดแยกได้สะดวก

จากการศึกษาทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน